

PREGÓ DE FESTA MAJOR ANY 2012 A CÀRREC DELS SOCIS DE “EL GRUP D’AVIS DE PRADES”

Cap a la tardor, feia més fred que ara. El bosc es sublimava amb aquells colors tan nostres, tan de casa, que cada any compareixen a endomassar el terme: el roig de l’auró i la moixera, el grog dels castanyers i pollancredes i moreres, el cendra o el color tabac del roure i dels matolls que comencen a marcir-se i la munió de verds dels arbres de fulla perpètua. Era l’estació més vital del terme: plegar avellanes i castanyes, anar a fer carbó, caçar bolets, sortir al conill o a la perdiu o, més tard, al senglar, anar a la tòfona...De bona hora, tota una corrua de carros enfilava els camins i carreteres cap al tros a passar el dia i aquells gossets de companyia anaven sovint lligats al darrere amb el pas accelerat que el trot de l’animal els obligava. Quan enfosquia, una processó de carros, ara carregats, s’atansava a les portes del poble. Les teulades fumejaven i aquella sentor de fum regalava al camperol i a la gent boscana la sensació de retorn a l’escalfor de la llar i a la companyonia dels seus.

Recordar? Recordar, una de les facultats que, en més o menys mesura, perdem aquells que ens anem fent grans, encara que més aviat oblidem fets del present més proper, el que hem menjat avui per dinar o l’encàrrec que vam rebre abans d’ahir d’una persona que ja ens ha marxat del cap, però allò més llunyà com les aventures de joventut o la festa major o aquelles vivències essencials de sempre com pot ser el treball que, any rere any, dia a dia, vam haver de dur a terme, no ens han fugit de la memòria. Al casal d’avis de la vila encara tenim força persones que, retrocedint mig segle o més, es veuen amb cor de fer un dibuix de com van ser aquells trets de vida de la seva joventut. I això és

el que ens hem proposat entre tots des del moment que l'ajuntament ens va fer l'encàrrec de dir el pregó de la festa major. El Ramon Matildo, la Maria Teresa, el Joan de l'Esport, el Pere Fino, la Fina, el Ros, el Manolo, el Ricard Alabart, l'Asturiano, el Felip Casals, el Ricard Llutart,, tots han aportat els seus records i ara ens complau fer-vos - en coneixedors per tal que no s'esborrin les vivències, algunes perdudes, que, temps enrere, va experimentar la gent de Prades.

Fer carbó, un dels oficis més antics, va durar fins els anys cinquanta del passat segle. Encara viuen persones que van desenvolupar aquesta activitat com es va poder demostrar la setmana passada en encendre una carbonera a la vora del Centre Cívic, fet que no s'hagués pogut dur a terme si no hagués estat perquè el Rafel i el Ros n'havien bastit moltes quan eren ben joves i aquests no van ser els únics. Assenyalem els de cal Conrado, els Rasolins, la Teresa del mas, el Sisco Felip- S'anava a fer carbó i amb aquell guany es podien pagar els deutes contrets durant l'any a la botiga Es passaven llargues hores del dia i de la nit fent cabòries de tota mena i la solitud del bosc els afermava el caràcter. Quasi totes les famílies en feien, poc o molt, de carbó. Quan els sobrava llenya d'alzina o de reboll, deien: *“Enguany encara podrem fer un parell de carboneres”*. Per escalfar-se, s'emprava llenya de menys qualitat. Uns quants vilatans van anar a talar i arrossegar pins El Roca i els de cal Pau Bonet treballaven pel Rodon de Reus; .el Moragues, el Mero, el Quimet i els de cal Fracesc, ho feien per l'Aixalà. Es feien servir xorracs i destrals, no com ara. Era una feina dura i arriscada i que actualment ben pocs s'hi atreveixen.

Ara, d'avellanedes, se'n troben per tot el terme, però temps enrere es reduïen a les partides de Rossinyols i de Camades. La campanya de l'avellana durava d'un a dos mesos; no com ara que s'acaba en un tres i no res. Es plegaven a mà o, per ser més precisos, a dues mans. I al

poble, s'organitzaven grups de deu o quinze dones que es contractaven per anar a plegar fora vila; a La Selva, a Maspujols, a Vilaplana... llocs on, per a ser considerades bones plegadores, se'ls exigia farcir-ne diàriament un sac de 58 quilos.

El clima marcava l'arribada dels bolets. Aleshores, només s'apreciaven els pebrassos, rovellons, mucoses i fredolics. A la porta de cal Obis, penjava un rètol que deia: "Es venen rovellons" La Sebastiana plantava el cistell al mig del portal. A cal Pere Fino, al bar Safari i a cal Pere Queraltó, s'exposava el producte de la seva ramassada. S'hi anava a peu i es transportaven cistells on es podia encabir fins una trentena de quilos. Quan s'anava als Plans de Pagès, alhora que es caçaven bolets, es feia una mica de llenya que se solia guardar en passar per la cova del Pere si per cas s'havien de soplujar més endavant si queia una barrumbada. Plovia molt més que ara i a dins de la cova s'estaven calents i a resguard. Se'n van arribar a plegar fins dos mil quilos diaris. Recordem, altres boletaires destacats, el Serafinet en primer terme, l'Obis, els de cal Matildo, els Conrados, els Roselins, els Xanos La Sisca del peix, en tancar la parada del matí, encara tenia temps de sortir al bolet amb l'Antònia Bessona.

Sabíeu que abans de la guerra al poble hi havia gasolinera? Una gasolinera que bombejava de cinc en cinc litres tot manxant amb una maneta? La bomba anava acoblada a uns bidons que, per tal que no s'esbotzessin, portaven dos cercols de reforç i, a terra, es col·locaven uns pneumàtics per a mitigar el cop en deixar-los caure del camió. A mi, m'ho va explicar fa bastants anys el malaurat Pep Guerxo un divendres de mercat.

El mercat, el mercadet dels divendres! Una iniciativa que va donar al poble molta vida i color!

De bon matí, l'agutzil, personificat en pregoner, advertia la presència dels venedors ambulants: *Es fa saber...: qui vulgui comprar verdures a bon preu, vestits, faldilles, pantalons i jerseis, que vagi a la plaça que hi ha la Lola de Reus, qui vulgui comprar flors, qui vulgui comprar olives i pesca salada, qui vulgui comprar roba de tota classe, llençols i tovalloles, que vagi a la plaça que hi ha el Patet de Granyena, qui vulgui cargols, que vagi a la plaça que ha vingut el Macari, qui vulgui comprar peix, que vagi a la plaça que ha vingut el Lucha...* Un toc de cornetí alertava les orelles del veïnat. L'agutzil, esdevingut pregoner, exercia funcions d'òrgan local informatiu vuit o deu o dotze cops per setmana: Que si s'havia perdut o trobat un objecte, que si s'havia establert un mercadet a la plaça, que si s'havia de tractar un tema d'interès a l'ajuntament, que si s'havia de pagar la contribució o bé cobrar les pensions, que es passava una pel·lícula interessant o hi havia partit de futbol... Més plena d'humanitat que qualsevol diari o qualsevulla emissora o qualche tauló d'anuncis, la veu del Salvador Balsells era familiar i la forma d'expressió, rústega, entranyable, quotidiana. Abans del Salvador, uns altres agutzils havien dit els pregons com el Josep Llutart... Molts recorden al Francesc Vilà, també anomenat *Sisco Felip*, que tothom diu que va ser un bon agutzil i que el caracteritzava que, per anunciar el pregó, en lloc de cornetí, portava una trompeta de músic de les de veritat.

Per Santa Florentina, la festa major! Un dels esdeveniments solemnes de l'any! La missa major era oficiada per tres capellans i els alcaldes hi lluien la vara de comandament Força veïns estrenaven vestit. Suposava un respir enmig de dues èpoques de molta activitat. S'estava plegant l'avellana i s'havien encès carboneres, la temporada del bolet encara era viva, s'havia anat a la verema, a casa i fora vila, havia començat la

cacera quan tot seguit cauria la castanya i molts veïns es desplaçarien a Les Garrigues a plegar olives.

Era un alliberament pels vilatans després d'uns mesos de tràfec molt intens. Era el moment d'oblidar les obligacions que imposava la terra i lliurar-se a l'agitació de la festa que no deixava parar ningú un sol instant ja que els actes programats es succeïen sense deixar un segon de respir. El primer dia, sardanes, futbol, ball de tarda, cinema i ball de nit; al segon dia, ball del vermut, futbol, ball de tarda i ball de nit. Era el moment de rebre cordialment familiars i coneguts que, val a dir amb tot el sentit de la paraula, que tenien casa oberta. Els joves, tots mudats, acudien a l'arribada de l'auto de línia que aleshores parava al davant de ca la Guala, per a rebre o, senzillament, anar a veure quines noies arribaven i les noies també s'intrigaven esperant si tornaria algun d'aquells joves que havien conegut a l'estiu. Aquells convidats menjaven i dormien a les cases del poble i se'ls dispensava un tracte d'allò més acollidor; per això les festes tenien el to característic d'escalfor que ara, en certa manera, s'ha perdut. Els músics posaven a les cases. Els membres de la junta els esperaven a l'arribada per tal d'acompanyar cadascun a la casa que els havia tocat sojornar. Algunes famílies mataven un cabrit per fer la festa grossa

Es celebrava el sopar dels músics on la joventut hi participava intensament. I els de les orquestres, amb agraïment, solien dedicar els balls a les pubilles de les famílies que els havien tingut a casa. Cada ball tenia nom i ritual: ball de casats, ball robot, ball del fanalet, ball del ram, aquell ram que pujava a vendre el Joan de La Figuera durant el que ballador i balladora s'intercanviaven el ram per un obsequi, ball del pensament, ball de l'escombra. Ens explica el Manolo que cada ball tenia la seva mitja part durant la qual les parelles podien passejar i dir-se els seus secrets. Les mares, cauteloses, vigilaven les filles i, al fi de

feita, es tocaven aquells valsos tan coneguts com ara era el coratjós vals de la jota. I en acabar el ball el jovent anava a fer la xocolatada i el ressopó a l'ateneu (Bar Pradense) i al Bar Sport. Era costum del dia del gos anar al bosc al rovelló. I els músics, quan marxaven, anaven carregats i contents..

Encara ara, els membres de la junta del Grup d'Avis i tants d'altres guarden un record inesborrable d'un any que es va anar al Coll de l'Arena a dinar amb la colla de Els Verds de Mataró, una orquestra de molta anomenada que va tocar uns quants anys seguits a la festa. El Rudy Ventura i la Marina Rossell hi van assistir. Aquell dia es va tenir molta sort amb el rovelló i amb la caça del conill i va resultar un àpat memorable. L'orquestra Monells, una iniciativa vernacle d'èxit tant al poble com als pobles vorans que va amenitzar moltes tardes de ball a casa nostra, contribuïa al lluïment de la festa. Més actual, l'orquestra de Els Pradencs va constituir l'expandiment de la vocació musical dels més joves.

El soci més gran de la nostra entitat, el Manolo, tot remuntant-se encara uns anys més enrere, ens explica que, per festes, es presentaven al poble uns ambulants amb unes gàbies plenes de coloms i uns saquets de pedres. Posaven preu a un grapat de tres o quatre pedres amb les que els concurrents que s'hi atrevien, havien de temptar de matar el colom i, si ho aconseguien, podien emportar-se el pobre animaló. A nosaltres potser ens sembla una veritable bestiesa, però no deixa de ser un fet que jo diria que ara no es veu en cap lloc.

Acabada la festa major, venia la ramassada de la castanya; tot un seguit de carruatges quasi en processó remuntava el coll de l'Arena i baixava al coll de les Masies on s'esmorzava amb arengada i raïm, es desfermaven les cavalleries i s'armaven les sàrries per anar a carregar. El mateix passava cap als Molinets. A Les Belleres, envers on no hi

havia camins amples, només s'hi podia accedir amb els animals. Se'n treia una collita extremadament abundosa que, en alguna ocasió, va ser comercialitzada per la família de cal Lladó.

Més tard, va venir la descoberta de la tòfona, però, segons me n'informen el Robert i el Daniel, primers coneixedors d'aquesta busca, la troballa es va produir cap a mitjans dels anys cinquanta. Va ser una veritable febre, una ocupació amagada, solitària, envejosa, sense cap fiscalia i molt productiva. Va començar la recerca per tot el terme; més tard es marxava caminant fins al Montsant, fins a l'Arbolí i per tots els indrets del massís. Ben bé més d'una cinquantena de veïns i veïnes en van treure el seu profit. Anomenem, per assenyalar-ne uns quants, els Rosalins, el Castañé, el Xano, el Bolet o el Llaveria. Fins i tot, hi van haver valents, com el Rafel i el Ros, el Jordi Torroella i el Martí, que es van aventurar a marxar cap a les terres de València, de l'Aragó i de Castella quan encara en aquells indrets es desconeixia aquella riquesa.

Els temps han canviat i per tant, els costums. Allò que abans agradava, potser no és el mateix que ara agrada als joves, més emancipats, més lliures, més acostumats a viure festes de tota mena. Els grans, vivim, en molta part, de la il·lusió del record.

Nosaltres, els grans, viurem aquesta festa major a cavall entre la curiositat que ens despertaran els actes inèdits i la il·lusió del record de les velles anyades. A través de la mirada i les emocions dels nostres joves, ens sentirem tant feliços com abans. A ells, als joves, els desitgem tota felicitat i que, en passar el temps, puguin complaure's amb un record tan entranyable com el que ara tenim nosaltres.

La junta del Grup d'Avis de Prades vol agrair al soci Josep Maria Planas que hagi plasmat en un paper les nostres vivències i records i es pugui així dir aquest pregó que, sense ell, no hagués sortit tant bé. Gràcies, Sr. Planas.

Durant la nostra lectura, hem repetit sovint el nom del Manolo, en Manel Òdena.

Ell ha estat espectador de privilegi de molts avatars de la vila. Es una persona que es fa estimar per tothom, sempre disposat a escriure uns versos o a dir un poema. Va escriure uns versos dedicats a Prades i li demanem que sigui tan amable de pujar a l'estrada per tal de llegir-los.

Ara, demanem a l'alcaldessa que digui aquelles paraules que serveixen per a declarar iniciada la festa major d'enguany.

Prades, 19 d'Octubre de 2012.